

മുദ്രാശയം

ዳቦተረሃሠቦተሀ

Տարեկան . . 12 Յր.
Վեցամսեայ . 6 "

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Հրկու բիւ մեկ ծրարով
Տարեկան . . 14 Զր.
Վեցամսեայ . 7 "

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տոլար
Վիճակահայ 1.50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Ժանուշյւնան տողը
20 ւանդիւ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր
Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

五五五五五

Rédaction du journal

„Ira vounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

„Иравункъ“

BAPHA

Գրոշքիւնք եւ
չեն տրոշիր

ՀԱՅԵՐԸ

८ १

ՄԱԿԵԴՈՆԱՑԻՆԵՐԸ^(*)

ՌՌԻՍԻՈՅ ԴԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՌԻԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այսօր Արեւելքի մէջ հրկու ժո-
ղովորդներ կամ ցեղեր կան: Իր
կուճն ալ բնակիչն ըլլալու վտան-
գին ենթակուած, որոց ի նպաստ
ձայներն իս բարձրացնել չպիտի
դադորնք, թախանձիւ համար
ուշադրութիւնը Եւրոպայի, զի սա
հանդիսաւորապէս անոնց օգնու-
թիւն և պաշտպանութիւն խոստա-
ցած էր:

Ընթերցողը կը կռահէ թէ խօս-
քերնիս Հայերուն և Սահկեղծի-
ի Սլաւնեբուն համար է, այս
գլխու ցաւերը՝ որ կը լամառին
չը մեռնելու և որք շարունակ
ծաղրի առնուած զիւանագիտու-
թեան խոստումներէն, չեն կրնար
հանդուրժել ինքզինքնին միշտ
մոռցուած տեսնելու Պերլինի դաշ-
նագիրն ստորագրող պետութիւն-
ներէն :

կառավարութեանց ամօթախ-
անտարբերութիւնը, իրենց վեհնե-
րոա Եկամեցողութիւնը Եւլալը-
Քէօլի բռնաւորին մօտ միլամտ-
լու, իրենց յանցապարտ կամահա-
ճութիւնը համոզուելու Սուլթա-
նին խաբեալ խոստումներուն, կը
ցուցնեն թէ ժամանակակից քա-
ղաքականութեան մէջ զեւ ի՛նչբէշ
կարեւորութիւն ունին բարոյական
նկատողութիւնները և մարդասի-
րական ծանօթութիւնները : Բայց
այս ամեն կառավարութեանց մէջ
մէկը կայ, որուն վրայ կը ծան-
րանայ աւելի ծանր պատասխա-
նատուութիւն ժը . մէկը կայ, որ
աւելի քան միւսները պիտի կրէ,
պատմութեան առջեւ, դիւշաւա-
գիտական այս անտարբերութեան
և անյարժութեան ամօթը :

(*) Յրանաացի շատ յարգուած հրապարակազիր Անաթոլ Լըռուա-Պօլիէօի սոյն շահեկան յոգուածը՝ որ լ'Էնօքէէն մեծ հանգէսին մէջ իրը նախայօղուած հրատարակուած է՝ թարգմանաբար մեր ընթերցողդաջ ուշադրութեանը կրնծա-
յենք :

Այս կառավարութիւնն է այն
որ երկար ժամանակ ինքզինքը,
հանդէպ Բ. Դրան և հանդէպ Ա.
բնւմուտքին, Եւրոպայի և Ասիոյ
քրիստոնէից նախամեծար պաշտ-
պանը ներկայացուց, այս կառա-
վարութիւնը, ցաւ է ինձ լսել,
մեր դաշնակիցն եղող Նիքօլա Բ.ի
կառավարութիւնն է :

Ալէն մարդ գիտէ—կամ լաւա-
գորն ևս, ըստ բաւականի չգիտէ—
ինչ որ ըրաւ Ռուսիան թուրքերի
քրիստոնեաներուն համար, տաս-
նեւիններորդ դարու ընթացքին
մէջ, Եւրոպան անխառնեցաւ չգնա-
հատեով ամեն անգամ ձարերու
կառավարութեան ջանքերը և ստեպ-
արգիլելով անոնց քաղաքականու-
թեան ընթացքը, Այս նկատմամբ
Եւրոպան մէկէ աւելի անգամներ
անհեռատես և անիրաւ գտնուե-
ցաւ: Բայց այսօր, իբր թէ եր-
բմն սխալ ճամբայ բռնած ըլլար՝
Արեւելի ժողովրդոց ազգային
պահանջները պաշտպանելու:
Ռուսիան երեւի թէ կուրանայ իր
ամենաազնիւ և ամենափառաւոր
աւանդութիւնները և Արեւելքի
մէջ Աւստրո-Հունգարիոյ հետեւա-
կը կը դառնայ, Այսպիսի գողա-
փարաշրջութիւն մը քիչ ունգա-
տեսնուած է պատմութեան մէջ:

Ռուսիան էր , որ Ստեֆանոսյի
մէջ ի կնաթիւնէք զօրապետին ձեռ-
քով . Դորան ընդունել տուած դաշ-
նագրին մէջ զետեղել կուտար յօգ-
ուած մը , որ յետոյ Պերլինի դաշ-
նագրին մէջ վերանորոգուեցաւ , ի
նպաստ Հայերուն . և ինչ էր որ
Լապանոֆ իշխանին ձեռքով , բիշ-
մը ետքը , կարգիւէր պետու-
թիւնները միջամտելէ Հայոց կո-
տորածը դադարեցունելու համար .
Ռուսիան էր որ , Սան Ստեֆա-
նոյի մէջ , Սուլթանէն կը խլէր
գրեթէ ամբողջ Մակեդոնիան , և
յետոյ , Պերլինի մէջ , կստանա-
գոնէ այս նահանգին համար , երբ
Թուրքիոյ հտ կը տրուէր այն , հա-
կուսկ ուսու լիագործներուն—նոր
օրէնքներու խոստում մը Եւրոպ-
յի հակակշռին ներքեւ . արդ-
ադ միւսին Ռուսիան է որ ,
այսօր խորհուրդ կուտայ Մակե-
դոնիոյ բնակչներուն վստահելու
Սուլթանին ուղղամտութեանը և

գէշ, քրքրեալ վար դնել, որպէսպիսի Ապ-
տիւլ Համիտ կարենայ վերջապէս
պարգեւել անոնց վտիտ բաժին մը
այն բարենորոգումներէն, զոր ա-
նոնց կը մերժէ քսան և հինգ աւա-
րիներէ իվելու, ինչպէս ապա չըս-
տիպալինք խոստովանելու որ եթէ
այնչա՛նք քրիստոնեայ արիւն Հո-
սեցաւ Հայաստանի և Մակեդոնիոյ
լեռնիքներէ վրայ, ու սահան դի-
ւանագիտութիւնը զժողաբաւ պի-
տի կրնայ ըսել որ ինքը անպարտ-
է այս մասին :

ինչով բացատրել ուր կառավարութեան այս գաղափարաշրջութիւնը, Նիքօլա Բ. կայսեր խաղաղութեան համար ունեցած սիրով : Բայց ո՞վ կրնայ ուրանաոր հայկական ինչպէս նաեւ մակեդոնական գոյժերուն մէջ, Չառին խորհրդականները կրնային աւելի շատ հոգածութիւն ցոյց տալ հարստահարեալ քրիստոնէից, առանց այսպէսով Եւրոպայի խաղաղութիւնը պտանգած ըլլալու : Կռաւապարտութեան քաղաքական մտաշրջութեան բացատրութիւնն այլուր փնտռելու է, արտաքին եւ միանգամայն ներքին քաղաքականութեան մէջ :

Դիտրաէն ամբողջ իր ուշադրու-
թիւնը կեդրոնացուցած է Դրայր.
Արեւելքին վրայ, Մ'անշուրիայի և
Զինաստանի վրայ: Անոր մտազ-
բաղովին եւ փառասիրութեանց
մէջ Բէքինը բռնած է այն տեղը
զոր երբեմն Սլոմպուլ զրաւած էր:
Ռուսական սեւ արծիւը թէեւ եր-
կու զուլիս ունի, բայց անոր
աչքերը դէպի հեռաւոր արեւելքը
կը նային, եւ կը սրդողի երբ
մէկը մտաբերէ անոր ուշը ալուր
գարձնել:

Ներառեն կայսերական քաղաքու-
կանութիւնը նմանապէս համուշե-
ր (ւնասորպէ) է ամբողջ կայսրու-
թեան մէջ անողորմաբար հետա-
մտուած ռուսացման գործով եւ
կոխով՝ յեղափոխութեան դէմ եւ
սղականութեան դէմ, երկու հա-
կառակորդներ հաւասարապէս ա-
հարկու ու հասարակէս զարշի-
րունց մըլեն Չարին նախարարնե-
րը խտիր դնել չեն սղերւ, իւր յե-
ղափոխութեան դէմ կռուելու ի-

րենց եռանդեան մէջ, Նիքօլայ Ռի-
խորճրդականները կը հակամարտին
իբր, յեղափոխական նկատելի այն
ամեն մարդիկը եւ ամեն ժողո-
վուրդները որ, դուրսէն եւ թէ
ներսէն, ազատութիւն եւ ազգայ-
նութիւն էր հայցեն:

Գիտե՛ք ո՞ր ժողովուրդն է այս վայրկեանիս առաւ կառավարութեան մասնաւոր խտտութեանց առարկան։ Աշխարհիս այն ժողովուրդն է որ ամենէն աւելի տառապած է, մարտիեցոս ժողովուրդը որոյ անունն իսկ հոմանիշ եղած է ցաւազին չարչարանքի—ժողովուրդ մը որ երկար ժամանակ ապաւինած էր Ռուսիայի ջարին—Հայ ժողովուրդը։

Ռուս կառավարութիւնը մոռ-
ցաւ ուրեմն Հայերուն անոր մա-
տուցած ծառայութիւնները խա-
ղաղութեան ինչպէս նաեւ պատե-
րազմի ժամանակ, մասնաւանդ Ա-
րեւելքի կռիւն'ընդ, և ի մասնա-
ւորի վերջին պատերազմին մէջ,
երբ Աղէքսանդր Բ. կայսրը յար-
մար կը դատէր իր ասիական բա-
նակներուն զրուխը դնել, ռուսա-
հպատակ Հայեր, Լազարէֆները
և Լորիս Մէլիքեֆները, Ադ-
դէֆդակ արշաւանքին զինուոր-
ները և սպաները սմենքն ալ ան-
յայտացան մի, որպէսզի վերջա-
մնացներէն մին գար յիշեցունէր
Ռուսաստանին թէ ինչպէս կարսի
Հայերը իբր թափառարար ընդու-
նեցին իր բանակները, կամ թէ
Անատոլոյի ռուսական հիւպատոս-
ները այնչափ գէշ մի իրազէկ են
կամ այնչափ անհոգ են որ մոռ-
ցան տեղեկութիւն տալու կայսե-
րական դիւանատան թէ Սուլթա-
նին իր հայ հպատակներուն հան-
դէպ ունեցած անվստահութեանց
և խէթին զխաւար պատճառներէն
մին այն է զի կը կասկածէր թէ
անոնք համակրութիւն կը տածէին
դէպի Ռուսները :

Եւրոպայի

ԴԱՇՆԱԿԻ ԴԱՍԵՐ

Ամենանոր դիւրուսոյց մէթօտով :
'Ի իմեկ կէտօրէ վերջ ժամը 2-6 Հաճի
Բանաքօյի մօտ Ռատինա փողոց թիւ 9

— 3 —

20 ապրիլ. 1903

— 3 —

3. 5. 5441

Տ ԵԱՎԵԱՆԻ ՆՅՄԱԿԻՆ, ԱՌԹԻԻ

U m 4101 f. r. 2. L. u. u. l. o. r. [p] l. m. n. d.

(**) Ո՞ր ըստաւ թէ ձրեւ է . ո՞ր չը գե
տեր թէ այդ թղթէ պատահե՞րն մա
տակարարը ՎԱՇԽԱՌԻ-ԻՍԼԱՄԻՏԻՍ
ինքն է :

Մինչ՝ անգին մեր քո, բերել, միւր ա
պագայ սերունդը ծնելու և կոչումն ու
նեցող այդ նահապետական քրոս

Թեմա՝ պատկուած անմեղսները , բռնապետին լսելիք սերկայութեանցը եւ առեւանգումն ենթակայ , զուրկ իրենց եղբոր կամ ամուսնոյն ներկայութենէն ու պաշտպանութենէ , սրբաբար Դաւիթ մօրմօքով կը հասնին ու կը մեռնին :

Մենք՝ բազմաթիւ անհայր ու անմայր մանուկներ , մեր ապագայ սերունդը ներկայացնելու կոչուած այդ դեռաւորները , լքեալ եւ անտէրունջ կը թափառեն հայրենիքի հովիտներուն մէջ , զուրկ բարոյական եւ նիւթական սր-նունդէ , կարծես վայրենի ցեղի մը որդիքը եղած՝ եւ կամ վայրենաւորութեամբ լրացնին :

Մենք՝ հազարաւոր հայ երիտասարդներ արեւմտեան եւ կրակի թովեւէն անցած մահուան սաղմոսալի հետքերը իրենց ճակատին վրայ , աստանդական կը դեզերին արտասահմանի դատաւան երկրներուն մէջ , հայրենիքի կարօտովը այլաժողովուրդներու , նախնականի պէտք ինչ փոխարինութեան մը համար գործարանական արեւմտեան լուծին տակ ընկճեալ , կեանքը քաշկուտով կը տանին ու վերջապէս անծին կը մեռնին , իրենց հետ գերեզման տանելով ապագայ ուրիշներու սիրմանը :

Մենք՝ մեր ազատութիւնը մեզ խոտացող եւրոպայի՝ նախ՝ իր շահերուն համար մեզ քաջալերելէ եւ զրդեղելէ յետոյ , ձգեց մեզ թշնամեցնող սուրբին եւ հուրին բերանը , եւ այժմ հեզու-թեան աստիճանի հասած պաշտպանութեամբ մը կը գրեմ մեր կրած չարչա-րանքները ու մեր գէժ գործուած հա-կամարդկային ու գաղանակաւ բռնա-բարութիւնները , հոգ չէ թէ անհետա-նալու վտանգին մէջ կը գտնուի ազգ մը , որ նոյն օրերէն ի վեր իր գոյու-թեան կազմը մեղելով տոկոսութեան եւ յարստութեան տիպաբոյ կը ներ-կայանայ , այժման ազգի մարդկու-թեան յարգանքին ու մեծարանքնե-րուն :

Մենք՝ այս ամէնը անխուսափելի կերպով կապաւնաւոր , իմէ՛ք ոչ մօտա-լուտ ապագայի մը գոնէ ժամանակի մասնաւոր սեւեռութեամբ մը մէջ , ան-հետացնելու մեր գոյութիւնը , ո՛ր , գաւն է ըսել անդին եւրոպայի մէջ

յեղափոխական կազմակերպութեանց վարիչներ , իր թէ ազգին ճակատա-գիրը վարելու կոչումն ստանձնելով , փոխանակ նոյն այդ կոչման համապա-տասմանող ընթացքի մը հետեւելով՝ դարմանել ջանալու ազգին կրած ա-ղէտները , եւ սփոփելու անոր արեւ-նած սրբաբար , փոխանակ փարատել ջա-նալու յուսահատութեան այն ամպերը որ հետզհետէ կը խտանան հայութեան հորիզոնին վրայ , սպառնալով վերջա-պէս անձրեւելու եւ հեղեղի մատնել հայութեան յուսոյ վերջին նշույլն իսկ , եւ վերջապէս փոխանակ կատարել ջանալու այն պարտականութիւնները որոնք աստանձնած են կատարել , եւ կամ ժողովուրդին հաւատացնել կը ջանան թէ պիտի կատարեն , ասոնք հոն եւ-րոպայի մէջ աստանձնացած ու աչքեր-նին զոցած եւ ալանջներ խփած են , չտեսնելու եւ չլսելու համար հայուն սրբին վրայ բացուած մահացու վէ-րերը , եւ անոր օղբ ցնցող աղիւղում հատաշանքներն ու վայնասունները : Եւ աւելի անգուտ քան եւրոպայի դե-ւանազէտները , անոնք ոչ միայն հա-յը իր ճակատագրին հետ չեն թողուր , այլ եւ կը ջանան հետեւեալէ կնճառ-տել անոր կացութիւնը , փութացնել անոր անկուծը , մատնել զինքը յուսա-հատութեան եւ շուշաւումի :

Սակայն ամեն բան չափ մը եւ սահ-ման մը ունի , եւ երբ այդ սահմանը կանցնի հոն կը կենայ կամ կը կի-ցնեն :

(Շարունակելի)

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊՈԼԿԱՐԻՈՅ Պատր. Փ. խանորդ Տ Վահան վարդապետ Յակոբեան անսի-ջապէս Պատրիարքարան իմացուցիւ է նախընթաց կիրակի օրու անթափ ջրէ Երկրի իւրեան արդիւնքը , իր պատ-գամաւորի ընտրութիւնը օրինաւորու-թեամբ կատարուած ու լինցած , եւ աւելցուցիւ է թէ անսիջապէս Սօֆիա դառնալով , պիտի որոշէ ընտրու-թեան օրը եւ պիտի հրաւիրէ չախար-հական պատուիրակները , որոնց պի-

տի միանան չորս առաքելներ : Բայց ինչպէս կ'իմանաք , իր այդ տեղե-կադիրը զրկելէ երկու երեք օր յետոյ Տ. Վահան վրդ. հեռապիւր մը ստա-ցած է Պատրիարքարանէ , որով կը հրամայուի իրեն չը վաւերացնել պատ-գամաւորի այդ ընտրութիւնը ու սպա-սել կեդր. վարչութեան հրահանգին : Հետեւապէս վարդապետը Վառնայի մէջ պարագայ ժամանակ չանցնելու հա-մար զէպի Պալլըզ պառլամենտի մը ելաւ ու Է-Օ օր օգտփոխութիւն մը ընե-լով , ի հաշիւ տեղոյս թաղական սըն-տուկին , երկու շաբթի օր կրկին քա-ղաքս վերադարձաւ : Այժմ ակնապիշ կը սպասէ Պոլսէն գալիք հրահանգին եւ սիւրբ կը արժեքէ այն վախով թէ մի գուցէ իր թախած պատգամաւոր-հաւակ իր ճշդին ելնէ :

— Եփրատի մէջ հրատարակուող «Փիւնիկ» շաբաթաթերթը որ վերջերս փոքրիկ ծաւալով օրաթերթի վերած-ուած էր , կ'իմանանք թէ բոլորովին զաղրեք է , «Շատ վաղուր շուտ կը յոգնի» առածը յիշելով , կը ցաւինք մեր պաշտօնակցին այս գործադուլին անթիւ :

— Աթլէնի մէջ եկեղեցի մը կա-ռուցանելու համար աշցեալ տարի Ռուսիայի մէջ հաճախութիւն կատարող Տէր Ռոբէն քահանայն՝ ուրուստ անվայել արարքները հրապարա-կած էր Վոսթոխնայի Խաղական Խորհուրդը , այս անգամ ու Աթլէնի Հոգաբարձութեան կողմէ Հնդկաստան զրկուելու է նոյն նպատակաւ :

— Կիւիպիոյ Ս. Կաթողիկոսը տե-ղեկագլած է պատրիարքարան թէ զանազան Լատին եկեղեցականներ կը հաստատուին Կիւիպիոյ կողմերը , այն-տեղ բանալու հաւարդագրոցներ , վան-քեր եւ զանազան հաստատութիւններ : Տ. Սահակ Կաթողիկոս կը յարէ թէ Ստոր Կաթողիկոսութիւնը զուրկ է նիւթական միջոցներէ , ինքն ալ իր կալիքին զարդերը հիմնելու եւ զու-գակշնչելու անոնց մարդոսական նպատակով ջանքերը :

— ՆԱՍՏԻՑ Թանձնաժողովուրդ անգոր ծովերէն կը զանգատին պոլսահայ թերթերը ու կըսեն «Թանձնաժողովը գրեթէ բնական մը չընելու աստի-

ճան անտարբեր կը գտնուի , եւ պա-տահարար պոլսաբուս իր նիստերը կը յատկացնէ աւելի անկարեւոր գոր-ծերու քան բուն իրական պէտքերը» :

ԵՐՈՒՍԱԼԵՄԻ մատակարարութեան առթիւ ծագած վեճերուն հետեւանօք անբաստանեալին ու ամբաստանող միութենաներուն Պոլիս գաղութի որդեւոր կերպով մը ջուրը իյնալով , այժմ Պոլսոյ պատրիարքարանը պատուիրակ մը կը զրկէ պէտք եղած ուսումնասի-րութեանը եւ քննութիւններ կատա-րելու համար : Կարգուած պատուի-րակն է Տ. Բարթող Թէլիան , որոն վարչական գործերու մէջ ունեցած հմտութիւնը անվերելի է :

— Ս. ԷՋՄԻԱՄՆԷ գրած են թէ Մայր Աթոռին կալուածները ստանա-լու համար կառավարութեան կարգած մասնաւոր պաշտօնեաները հասած են , բայց գործողութեան սկսելու համար հրահանգ պահանջած են կեդր. կառա-վարութենէն . որովհետեւ ինչպէս կե-րեալ , լուրջ քննողիմութեան հանդի-պած են Վեհ. Կաթողիկոսի եւ ժողո-վուրդի կողմէ :

— ԱՐՏԱՍԱՀՍԱՆԵՍԸ բազմահայ կեդրոնի մը Հայոց կողմէ Զարին ուղ-ղուած բողոքագիր մը , կալուածա-կան խնդրոյ մասին , տեղւոյն բոս հիւպատոսը միթա՞ծ է ընդունելով Զարին զրկել , առաքելով թէ Կաթո-ղիկոսը Զարին հաստատում միւս եր-բուած է , հետեւաբար անոր բոլոր հրամաններուն հնազանդելու է :

Այս բիրտ պատասխանը մեզ յիշե-ցընել կուտայ նաեւ այն լուրը թէ արտասահմանէ վեհ. Կաթողիկոսին ուղղուած նամակներ ու հեռագիրներ ուս սահմանազրկին վրայ վար կը զրուին ու հասցէին չեն յանձնուիր : Եթէ ստոյգ է ուս իշխանութեան այս կոպիտ վարմունքը՝ որուն մենք ալ չենք տարակուսիր , կը նշանակէ թէ Հայ ժողովուրդը իր հոգեւոր պետին հետ հաղորդակցութենէ կը զրկուի ամենազորաւորաբար , նիքօրա Բ. խաղաղասէր Զարին արդարասէր (?) կառավարութեանը շնորհիւ :

— ՊՈԼՈՅ Տնտեսական Խորհուրդը իրոյ տեղեկացած է թէ Եփրատի մէջ կռուելու ազգային կալուածները

ԱՆԿՈՒՆԳԸ...

(ԻՐԱՆԻՆԻՔԻ ՊԱՏԵՐԱՆԻ ՄԵՐ)

— Չեմ գիտեր . . . բայց այս պուլկար կնիկէն ալ չեմ կրնար բաժնուիլ , նկատել տուաւ Մաթոս Ախպար :

— Հոստեղ ծանօթ հայրենակիցներ ունի՞ս :

— Ունիմ . . . շատեր մեր գեղացի են :

— Անոնք տեղեկութիւն ունին՞ որ կինդ ու գա-ւակներդ ողջ են :

— Այո՛ :

— Վա՛յ . . . ատիկա աւելի . . . Եթէ հաստեղ հայրենակիցներ չունենայիր , գործդ դժուարութեան մը չէր բաղխէր : Սանկ սուսիկ բուսիկ Աւետարան մը կը կարդայիր վրանիդ , խաչ մը կը հանէիր ու կը վերջանար : Բայց խնդիրն ատանկ չէ : Հիմակ ժա-մանակները գէշ են . . . Աստուած մի՛ արասցէ մէկը հասկնայ որ կին ու գաւակներ ունեցող մարդ մը պատկած եմ , անմիջապէս լրագրեմք ու մէջ խաղք ու խայտառակ կընեն զին ու քահանայադրութեան կը դատապարտեն :

Մաթոս Ախպար ո՛ր եւ է աւարկութիւն մը չըրաւ : Բարի ծաղիկ քահանայն իր շուրջը նայեցաւ , յե-տոյ մըմնաց .

— Ինձի նայէ՛ , մէկ միջոց կայ . . . Եթէ կատա-րելու ըլլաւ , ամենեւին վախօւ տեղ մը չը մնար : Սոս քիչերը տունդ կուգամ , երկուքիդ վրայ հայու պատկը կընեմ ու ամեն բան կը վերջացունեմ : Քանի մը օրէն ես քը թո՛ղ պուլկար քահանայն ալ գայ ու պատկի արարողութիւնը կատարէ : Վստահ եղիր որ բան մը չը պակսիր : Կընդունի՞ս . . . :

— Ոտացդ դուրպան , տէր հայ՛ր , քիչրը գուն զիտեա , թոթովեց Մաթոս Ախպար :

— Բայց . . . զիտե՛ս , ա՛ , գաւա՛կս , ասիկա մահու եւ կենաց խնդիր մըն է եւ ամեն քահանայի կերած ապուրը չը լինար ըլլալ , վրայ բերաւ դժո-խատիպ եկեղեցականը : «Նէ իսէ» , Աստուած ըրաւ որ հանդիպեցար ինձի . . . Եթէ ո՛չ տարբեր մէկն ըլլար իմ տեղս , թէ՛ գործդ կաւերը եւ թէ՛ առ-կից կը հետաքննէր քեզ : Ասկից դատ , անսնկ ծանր տուրք մը կը դնէին վրայդ որ տարինելով պիտի ճնշէր քու հոգին : Չէ՛ . . . զիտե՛ր որ ժողովուրդական քահանայ մըն եմ եւ ու անոր ցաւերը ծանօթ են ինձի : Սանկ մեծ գուժար մը չի պիտի պահանջեմ քեզէ . . . առ առաւելն հարիւր ֆրանք , որ բան մը չէ՛ : Պիտի կրնամ վճարել . . . առաջուց խօսիմք :

Մաթոս Ախպար իր արեւն խառն աչքին դէմ զըտ-նուող բարի ծաղիկ եկեղեցականին վրայ սեւեռեց ու մըմնաց .

— Կընդունիմ , տէր հայ՛ր :

— Խիստ լա՛ւ . . . բայց է թէ մեր մէջ ամէն պայ-ման լրացած է , նկատել տուաւ եկեղեցականն , ուրուստ նայուածք հրէշի մը աչքերու մէջ վառուած կրակին պէս զարհուրեղի երեւոյթ մը ունէր : Հի-մակ պէտք է տունն երթաւ ու սուսիկ բուսիկ պատրաստութիւնները տեսնաւ : Ես միջնելուն պէս կանոնեմ իմայն ու Աւետարանը կուգամ . . . բաւական է որ հետեւէն հետեւ տունդ ցուցունես :

Մաթոս Ախպար ոտքի ելաւ ու քահանայն առաջ-նորդեց այն փողոցն , ուր կը բնակէր իր հովանու-հին , Հետեւէն ցոյց տուաւ գուռն ու ըսաւ .

— Եթէ սրճարանին գուռնէն օւղակի վեր ելնէք ,

տաններուդ տունը մենք կը բնակինք :

— Օ՛ , աղէ՛կ , աղէ՛կ . . . մըմնաց ճիւղալ քա-հանայն ու բաժնուեցաւ :

Մաթոս Ախպար տուն գնաց ու Սթեֆանային յայտնեց , որ ժպտեցաւ . իսկ տէր հայը թեւերը չարժեքով մտաւ բեռնակիրներու սրճարանն ու գործի սկսաւ :

Հայաստանցիի գաւալները խորին յարգանքով մը տէր հօր Ս. աջն առնելու փութացին , իւրաքան-չիւր՝ իր կարողութեան համաձայն՝ անոր տիկին մէջ կ'ընկնէ լէվեր սպրդեցնելով : Այնպէս որ , մինչեւ մուծել կոխեց , եկեղեցականն իր բոլոր բռնելու բաղքն ունեցած էր :

Գիշերուան ժամը 9 ին սրճարանէն մեկնեցաւ ու գէպի Մաթոս Ախպարին տունը գնաց : Բարեբաղ-դարար ճաշեան չը կըրնացուցած կանգ առաւ գու-ռն ատնելն ու կամացուկ մը բաղխեց :

Մաթոս Ախպար ու Սթեֆանայ գուռը բացին :

Քանի մը գաւաթ օղի , գոնեաք ու դարձեալ օղի կոնծեղէն ետք , տէր հայը փորուրաւ իր վիզն անցուց ու երկու արարածներու միութիւնը վճռելու սկսաւ :

Արարողութիւնը շատ չը տեւեց :

Երբ վերջացուց , թուրքերէն լիզուով ըսաւ .

— Ալլահ սեղի պիւր եստորաքտա եաշախսն . . . :

(Շարունակելի)

գրաւի գնելով փոխառութեամբ մը կառուցանել տեղւոյն Ազգ. վարժարանը: Մենք տարօրինակ կը գտնենք այս լուրը եւ չենք հաւատար որ Ե. գիպտոսի պէս հարուստ ազգայիններով, պէյերով եւ փաշաներով, օտարած զաղթավայր մը վարժարանի շինութեան համար ազգ. կառուածները գրաւի տակ գնելու զիջանի:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Սելանիքտէն բէսմի թիւրք մէն-պաւարընտան վերիմիշ օլան հա. վատիս խիւաֆընա օլարագ՝ ճու. մատի պալա Բազլօկ վէ Միւնիք գազաւարընտա սաւարըն 20 թիւրք քէօյլէրի եագմըշ օլմաւարը քիւլիէն էսասըզ օլտըզը Սօֆիա. տան պիւտիւրիւիօր:

Քէզա Պանսքօ քէօյլէնտէ 2000 իսլամ քէսիւտիէի էսասըզ օլուպ, մէզքիւր քէօյլտէ հիշ պիւր միւսլի. ման պուլընմազ քմըշ:

— Կէօնա պուլկար գօմիթաւա. րըն մէզալիմիւտէն զարարտիտէ օլմուշ օլան իսլամ վէ խրիսթիան էհալիւնի թէէմիւնի ասայիշի իշիւն իզիւրիպ իտէն թէտպիւրիւրի իթ. թիւազ իթմէք վազիֆէսի իլէ, Սուլթանըն իրատէսի իւզրէ Մա. նասթըրտա վալիւնի իշիւսէթի ալթընտա եէնի պիւր գօմիսթօն տահա թէէքիլ օլընուպ, ազաւարը շուլար տիր. իսլամ միւսթիւսի, Բուս վէ Պուլկար մէտրոպօլիտէրի Եահուտի խալիսմը վէ իքի թիւրք իքի Բուս վէ պիւր Եահուտի է. ֆէնտիւրէ:

— Օսմանլը թիւթիւն իշթիսի 1902, 1903 սէնէտէ 60,000 լիւրա թիւաթէթ հուսուլա կէթիւրմիշ տիր:

— Բուս Բաթրիպհանէսի Բու. մէլիտէ միւթէզարուր օլան բուս. լարա իանէ տէֆթէրի աշուպ, 3000 լիւրա թէէմմիւ իթմիշ տիր:

— Մատամ Գօթիւտիս նուս րուս գատըն Կէօք Սուտա նակէ. հան էօյիւպ, թէք իթմիշ օլտը. զը վասիէթիւմմէ իլէ մէճմուսի սէրվէթի օլան 12,000 լիւրա բուս մէքթէպիւրիւն վէ խայրէթխանէ. լէրիւն պըրագմըշ տըր:

Մ. Նաչէվիշ Սքաւպօլտա

Սքաւպօլտ 28 սեպտ.

Սինօր իւզէրիւտէթի թիւրք աւ. քէրլէր պուլկար ասքէրլէրիւն իւզէ. րիւն հիւճուս իտէրէք, պուլարը հիտտէթէնտիւրմէք վէ գալկայա մէճպուր իթմէք թէտպիւրիւտէ պուլընտըզաւարընտան տօլալը պու. կիւն Մ. Նաչէվիշ Երտըզըն վէ Պապը Ալիւնի տըգգաթընը տա. վէթ իթտի:

Մ. Նաչէվիշ շու միւրաճաւ. թընտա՝ պախուսուս պիւր պէօյիւք թիւրք ասքէրի պիւր զապիթիւն Բահպէրլիկի իլէ պուլկար սինօ.

րընտան 5 քիւլմէթրօ իշէրի կի. րուպ, Գարաբիւնիցա քէօյիւտէ սարգընթըրզալար իթտիւտէն սօն. րա, մահէլիւն պուլկար մուհաֆըզ. լարըն գուրագօլ իւզէրիւնէ հիւ. ճիւս իթմիշ վէ պիւր պուլկար եւ. րէլէմիշ օլտըզըն զիքր ու պէյան էլլէմիշ տիր:

Պապը Ալի իշպու հ. տիւսէտէն աւալ մալիւմաթը օլմաւարընը Նա. չէվիշէ սէօյլէմիշ տիր:

Երտըզտան իսէ իտիւնէյէ էմիր վէրիւուպ, իտիւնէ գօմաւտանը տէրհալ պիւր գօմիսթօն թէէքիլ իլէ, պուլկար սինօրը իւզէրիւտէ վուզու պուլան ուլիուսըզլըզա. րըն թահգիգիւնէ մուպաշէրէթ իթ. միշ օլմալըն, միւսթիւրիւր թահագ գուգ իթմէսիւտէ թահթը միւճա. գալթա ալընաճագ քմըշ:

Սինօրտա վուզու պուլան իշպու միւսաւտէմէն հէր նէ գատար պէօ. իւք էհէմմիւթ վէրիւմէյօր իսէ. տէ, տիկէր թարաֆաւն ասքէր. լէրի սալը վէրմէք նիլէթի շիմտի. իք թէէթիւր իթմիշ տիր, վէ սի. նօրտա գուլվէի ասքէրիւնի գուլ. վէթլէշտիւրմէք էլիւն թէտպիւրլէր էլէ ալընմըշ տըր:

Արնալիւտալար

Սքաւպօլտ, 28 սեպտ.

Բրէզըն սանաղընտաթի Ար. նապուտար թէքրարընտա գալթ. տըլար, պու տէֆիւ հայվանաթ ի. չիւն եէնի թայիւն օլընան վէրկի. լէր օէպէպ թուլթուլթօր, Լուսա. տաթի գայմագամը գօզմուշտօր, Նամտար շագի Սիւլէյման քէնտի աւալարընը թօլաւագտա օլուպ Տիագօլտան թիւրքլէրի գօզմագ ֆիքրիւտէ պուլընթօր:

— Եէմսի բաշանըն պիւր եւպէ. րիւն Արնապուտար գաթի իթմիշ վէ պիւր պէօյիւք ասքէր իւզէրիւնէ հիւճուս էլլէմիշ օլմալարը թաս. տիգ օլընթօր. մէզքիւր ասքէր պէօյիւկի 7 ալընապուտ մահպուս. լար կէօթիւրմէքտէ իմիշ, միւսա. տէմէտէ պիւր զապիթ եարէլէնմիշ վէ պիւր ասքէր էօլմիւշ:

— Վէլէզ գազասընտա տէօրթ պուլկար քէօյլէրիւն էքարըն թահթը հիւմայէսիւտէն շրգուպ, Բուս բաթրիպիւն հիւմայէսիւնէ իլ. թիւս իթտիւրէրիւնի մահէլիւն Բուս տէսթթը պիւտիւրմիշ տիր: Պու եօլտա թէպտիւթ ֆօթուր վէ Լօզէն սանագալարընտա տալի վուզու պուլմուշ:

ՏՍԻԻԼԻԷ

Թիւրք սինօրընա եագըն օլան մահէլէրտէ իտարէի ասքէրիւն ի. լան օլընտըզընա տայիւր չըգմըշ օլան շայէթ էսասըզ օլտըզը Սօֆիատան պիւտիւրմիշ տիր:

— Աւտարիա գօնսօլսընըն թահ. գիգ վէ թէէնսիւսի նէթիւնէսի օլարագ, կէչէլէրտէ պիւր Մահա. վարօրընտա բաթլարմըշ օլան տի նամիթ Սթանպօլ իշիւն օլմայուպ

տէ պուլկար գօմիթէլէրիւնէ ալիտ պուլընտըզը. վէ բաթլարմաւը իսէ պիւր էճէպի վաքօրընա սուի գասթտան տօլալը օլմայուպ, գա. զաւն օլտըզը թէպէյիւն իթմիշ տիր:

— Սիպտեմբեր 25 տէ պիւր պէօյիւկ թիւ. ք ասքէրի Գարէպա. նիցա նամ սինօր պէքլէմէսիւտէ պուլկար մուհաֆըզալարը իւզէրիւնէ հիւճուս իթտիւրէր. պիւր գաշ պու. կար ասքէրի եարէլէնտի: Սօֆիա. տան սեպտ. 26 սա վէրիւն մա. լիւմաթ իւզրէ, սինօր պօյընտա թիւրք ասքէրլէրի ֆէօսթէնտիւ, Տուպիցա ճիւրալընտա պազը նօգթալարա տօղրու հարէքէթ իթմէքտէ իմիւշէր:

— Սիպա. 24 տէ թէքրար Մա. քէթօնիւտան գաշիւր օլան 161 մուհաթիւրլէր, գատըն, էրքէկ վէ չօնուգ Բիւս մանասթըրընա իլ. թիւս իթտիւրէր: Եիւմտի մէզքիւր մանասթըրտա 2126 մուհաթիւր թօլաւմըշ տըր:

— Սէպուսան ինթիսապաթը իշիւն Թիւօլտա Գանթօլիսթիւր. տէն Մ. Բանէվիւն իրատը նուլթ իթտիկի էնտաւէ, սամիուտան պիւր գաշ «Իշէրիւնիգ օէզլէրիւնի. զէ միւթապըգ տէկիլ տիր» տէյիւ պաղըրմալարը իւզէրիւնէ, պազը Գանթօլիսթիւր պրշ գալարըն չէ. քէրէք անլէրիւն իւզէրիւնէ հիւճուս իտէրլէր վէ պիւրիսիւնի գաթասըն. տան եարէլէրլէր, գարընթըրզ պէօյիւր: Պու էնտաւէ ասայիշի իպգա իթմէք իշիւն եէթիւնէ ժանտարալտան տալի գասաթու. րալարը գաթըլըր: Ֆագաթ աս. քէրիւն գօմաւտանը գօլօնէր ֆիւր. քուվ մահէլի մէզքիւրէ եէթիւնապ, պիւր թագըմ սէօզլէրլէ էհալի թէէքիւն իթմէկէ մուլաֆագ օլուր, վէ պիւլալիւրէ՝ թէքրար գալը. չըգըզ գուհուր իթմէմէք իշիւն սօգազարտա ասքէրիւն գօլու կէզ. տիրիւր, իքի զապիթ եարէլէնմիշ օլմասընա տայիւր շայէթ էսաս. սըզ տըր:

ԳԱՐԱՏԱՂ ՎԷ ԹԻԻՐՔԻԱ

Սթանպօլտաթի Գարատաղ մաս. լահաթկիւզարը տալի սեպտ. 27 տէ Պապը Ալիէ միւրաճաւթլէ սինօր իւզէրիւտէ պուլընա թաշ. ճա քէօյիւնէ թիւրք ասքէրլէրիւն սիւահ աւաճագ պէհանէսի իլէ հիւճուս իտէրէք՝ խրիսթիանէ հա. լիւն գարըն գանլը միւսաւտէմէտէ պուլընտըզալարընտան տօլալը շիք. եայթ իթմիշ տիր, վէ Գարատաղ սինօրըն իւզէրիւտէն թիւրք աս. քէրլէրիւն կէրի չէքիւմէսիւնի թէք. լիֆ էլլէմիշ տիր, վէ աքսի հալտէ միւտիւնի նէթիւնէլէր հուսուլա կէ. լէպիլէնէկիւնի իւլալէթէն պիւտիւր. միշ:

Խարիճիէ նազըրը թէպֆիգ բա. շա պու թէքիլիւն թաթպիգէն հա. րէքէթ օլընաճաղըն վատ իթմիշ տիր:

Ս Ը Ր Պ Ի Ա

Գրալ Ալէքսանտըն վէ Տը. րականըն էն պէօյիւք տիւշմաշը վէ գաթիլի մէրալայ Մաշիւն (եա. նի Տրականըն իւք գօճասընըն գարտաշը) թէքիլի րուլպէ իտէ. րէք, թուսա պօյը ճիւլէթիւտէքի սրպ օրտուսըն գօմաւտան թա. յիւն օլընտը:

— Նիլտէ տէրտէսթ օլընուպաւ մահթիւմ օլան զապիթլէրտէն տէօրտիւնէ իսթիւնաֆ մահթէմէսի տահա աղըր ճէզա թայիւն իթտի. եանի 8 ալ մահպուսիլէթի 13 ա. յա թահպիլ էլլէտի վէ րուլպէ. տէն իսգաթ իթտի. մահթիւմէր. տէն իքի զապիթ իսէ պէրաւթ իթտիւրէ:

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԷ

ՎԱՌԱՆ, 27 Ognusnu
ՋԱԽԻՐԷ

ՊՈՒՂՏՈՅ	
Վալիւն	54-59 լիպ. 8-20/9,60
Արապա	52-60 լիպ. 7,10
ԱՐԲԱ	
Վալիւն 100 քիւ	7.70/8.—
Արապա 42-45 լիպ.	4.20/ 4.80
ԵՈՒԼԱՅ արապա 33/36 լպ.	4,20/4,40
Վալիւն 100 քիւ	8,50 8,60
ՖԱՍՈՒԼԵՍ	100 քիւ 18-20
Արապա 100 քիւ	16-20
ՏԱՐԸ արապա	57/59 5,80 6,60
ԳՕԼՕՁ արապա	53/58-8,40/10
ՄԻՍԻՐ	55-58
ՋԱՎՏԱՐ	
Վալիւն	48-55 լիպ. 6. 6,70
Արապա	48/55 լիպ. 6-20/ 6-80
Եաշ մալլէր	4-5
Կիւնտէ 50-60 վալիւն	կէլմէքտէ վալիւն 8-900 արապա կէլմէքտէ վալիւն միւսալէնի նաթլէն 20 ֆր. արապա մուսալէնի նաթլէն 2,60:
ՍԱՐԱՅԻՑԷ	
Նարալէն 20, 35 ֆրանք	
Օսմ. լիւրաւը 22, 85 ալթուս ֆրանք	
ՊԱԳԱԼԻՑԷ	
Վարնա իրադատընտա պազալիլէ մալլէրիւն պու կիւնթի ֆիլաթը, ալթուս ֆրանք իլէ:	
ԳԱՂԷ	1,50-1,85
Եէքէր նէմէք	65
Եէքէր [քէմէ] սանտըր	31,—
Բիւրիւն Ֆիլիպէ չուվալը	39,
» ճարն »	38,
» Ինկիլիդ »	29,—
» Բիդոն »	55 ֆր.
ԿԱՁ սանտըրը	7,50ֆր.
Ջէթիւն եաղը քիւ	85-100
ԵՈՒՄՈՒՐԹԱ 100 աւտէտ	4,20-60
ԳՈՒՐՈՒ Իւզըլմ	38

ՏՕԹ. Ն. Կ. ԹԱԳԻՈՐԵԱՆ

Նախկին Երկարամեայ փորձառու բժիշկ Ս. Փրկչի (Ի. Կ. Պոլիս) Վիէն. նայի եւ Պուլկար կառավարութեան հիւանդանոցներու:

Մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց կնախաւարդ եւ մանկաբարձ:

Սօֆիայի յարգոյ հայ հասարակու. թեան կազմարարութի թէ՛ վերոյիշեալ բժիշկը այս անգամ իր բնակարանը փոխադրած է Թրիօլօքա փողոց եւ բասաթ Ս. Նիքօլայի ճիւղ անկիւնի տունը, օթէլ Բոսթիւն զիմացը, Սօ. ֆիլայի բաղնիքներու դիմացի կարգը, օթէլ Մաքէսօնիայի քուլի դիպարանէն ոչ հեռու: Հիւանդ կընդունի ամեն օր ժամը 9-12 եւ 2-6:

Печатница Взаимность Вари.

Одъво рнек Е. Драгула